

**ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ**  
**ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ**  
**ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՄԲԻՈՆ**

*Հաստատվել է ԵՊՀ իրավագիտության  
ֆակուլտետի գիտական խորհրդի  
որոշմամբ*

**ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾՐԱԳԻՐ**  
**Դասընթաց՝ 1907/Յ03. «ՀՀ աշխատանքային իրավունք»**

**Որակավորման  
աստիճան՝** բակալավրատի կրթական ծրագիր

**Կազմել է՝** իրավ. գիտ. թեկն., դոց. **Գ.Վ. Պետրոսյանը**

Հրատարակվում է ԵՊՀ Իրավագիտության  
ֆակուլտետի գիտական խորհրդի և  
քաղաքացիական դատավարության ամբիոնի որոշումներով

ԾՐԱԳԻՐ «ՀՀ Աշխատանքային իրավունք». – Եր.: ԵՊՀ իրատ., 2017, 36 էջ  
SYLLABUS «Labor Law» – Yerevan: YSU Press, 2017, 36 p.

© Գևորգ Վոլոդյայի Պետրոսյան

ԵՊՀ իրատարակչություն  
**ԵՐԵՎԱՆ – 2017**

## ԾՐԱԳՐԻ ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

### 1907/Յ03. ՀՀ աշխատանքային իրավունք – (4 կրեդիտ)

Շաբաթական 4 ժամ (30 ժամ դասախոսություն, 12 ժամ սեմինար, 8 ժամ գործնական պարապմունք), 4-րդ կիսամյակ, եզրափակիչ գնահատումով դասընթաց.

#### Նպատակը.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել ՀՀ-ում վարձու աշխատանքի կազմակերպման, կիրառման և պաշտպանության ոլորտի իրավական խնդիրներին, աշխատանքային կարգապահության, աշխատավարձի, աշխատաժամանակի, հանգստի ժամանակի, աշխատանքի անվտանգության, աշխատողների և գործատուների աշխատանքային իրավունքների ու օրինական շահերի պաշտպանության վերաբերյալ հարցերին:

#### Կրթական արդյունքները.

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը՝

- կիմանա աշխատողների հիմնական աշխատանքային իրավունքները, դրանց իրականացման երաշխիքները, աշխատանքային պարտականությունների, գործատուների իրավական պատասխանատվության վերաբերյալ հարցերը.
- կկարողանա իր գիտելիքներն օգտագործել թե՛ վարձու աշխատողների և թե՛ գործատուների իրավունքներն ու օրինական շահերն օրենքով մախատեսված եղանակներով պաշտպանելու ուղղությամբ:

Դասընթացի արդյունքում ուսանողն ունակ կլինի՝

- աշխատանքային իրավահարաբերությունները հստակ տարանջատել աշխատանք կատարելու կապակցությամբ առաջացող մյուս հասարակակն հարաբերություններից.
- կազմել աշխատանքային պայմանագիր.
- կազմել կոլեկտիվ պայմանագիր.
- Կազմել աշխատանքի ընդունման և աշխատանքից ազատվելու մասին դիմում.
- կազմել աշխատանքի ընդունման, այլ աշխատանքի փոխադրման և աշխատանքից ազատման մասին հրամաններ.
- կազմել լրիվ նյութական պատասխանատվության մասին պայմանագիր.

- մասնակցել պետական հսկողություն և վերահսկողություն իրականացնող մարմինների կողմից ստուգումներին և ուսումնասիրություններին.
- կազմել ստուգման հանձնարարագրեր, ստուգման ակտեր, դրանց դեմ առարկություններ, ստուգող մարմիններին ուղարկվող գրություններ.
- կազմել աշխատողին խրախուսելու և կարգապահական տույժի ենթարկելու մասին հրաման.
- կազմել դատավարական փաստաթղթեր, ներառյալ՝ տեսչական ակտերի բողոքարկման, աշխատանքի վերականգնման, հարկադիր պարապուրդի գանձման պահանջների մասին հայցադիմումներ.

### Գիտելիքների ստուգման ձևերը, մեթոդները և գնահատման չափանիշները

Նախատեսված են 2 ընթացիկ գրավոր քննություններ, որոնցից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր:

*1-ին ընթացիկ քննություն.* Խնդիրների լուծում դասընթացի ընդհանուր մասից: Քննական հարցատոմսը պարունակում է 4 խնդիր՝ առավելագույնը 1 միավոր գնահատմամբ: թերի կամ ոչ լրիվ պատճառաբանված պատասխանը գնահատվում է 0.5, իսկ սխալ, խիստ թերի կամ չպատճառաբանված պատասխանը՝ 0 միավոր:

*2-րդ ընթացիկ քննություն.* Խնդիրների լուծում դասընթացի հատուկ մասից: Քննական հարցատոմսը պարունակում է 4 խնդիր՝ առավելագույնը 1 միավոր գնահատմամբ: թերի կամ ոչ լրիվ պատճառաբանված պատասխանը գնահատվում է 0.5, իսկ սխալ, խիստ թերի կամ չպատճառաբանված պատասխանը՝ 0 միավոր:

*Եզրափակիչ քննություն* անցկացվում է բանավոր՝ ավելագույնը 10 միավոր գնահատումով: Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, որոնցից երկու հարցի համար առավելագույն արժեք 2-ն է, մյուս երկուսի համար՝ 3-ը՝ ելնելով խնդրի բարդության աստիճանից:

«ՀՀ աշխատանքային իրավունք» ուսումնական դասընթացի ծրագիրն օգնում է ամբողջական պատկերացում կազմել դասավանդվող նյութի լրիվ բովանդակության վերաբերյալ: Այն պարունակում է ներածություն, որում շարադրված են ծրագրի հիմնական նպատակները, առարկայի դասավանդման ակնկալվող արդյունքները, դասաժամերի քանակն ու տեսակները, ուսանողների տեսական գիտելիքների ու գործնական կարողությունների ստուգման անցկացման ձևերն ու գնահատման չափանիշները, առարկայի ընդհանուր և հատուկ մասերի բովանդակության հակիրճ նկարագրությունը:

## ԲԱԺԻՆ ԱՈՍՁԻՆ

### ԹԵՄԱ 1. ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

(դասախոսություն՝ 2, սեմինար՝ 1 ժամ)

1. Աշխատանքային իրավունքի հասկացությունը:
2. Աշխատանքային իրավունքի առարկան և մեթոդը:
3. Աշխատանքային իրավունքի խնդիրներն ու գործառույթները (ֆունկցիաները):
4. Աշխատանքային իրավունքի համակարգը:
5. Աշխատանքային իրավունքի փոխհարաբերությունը իրավունքի մյուս ճյուղերի հետ (կապը և տարբերությունները):
6. Աշխատանքային իրավունքի գիտությունը:

1-6 հարցեր - անցկացվում է դասախոսություն.

#### **Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնասիրական նյութեր**

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995).
  - Սարգու իրավունքների համընդհանուր Հռչակագիր (1948):
  - Տնտեսական, սոցիալական և մշակութային իրավունքների մասին միջազգային Դաշնագիր (1966):
  - ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004).
  - ՀՀ օրենքը «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրքը գործողության մեջ դնելու մասին» (2004).
  - ՀՀ օրենքը «Զբաղվածության մասին» (2013).
  - ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգիրք (1998).
  - ՀՀ Քաղաքացիական դատավարության օրենսգիրք (1998).
  - ՀՀ Վարչական դատավարության օրենսգիրք (2013).
  - ՀՀ Քրեական օրենսգիրք (2003).
  - ՀՀ Քրեական դատավարության օրենսգիրք (1998).
  - Վարչական իրավախախտումների մասին ՀՍՍՀ օրենսգիրք (1985).
  - ՀՀ օրենքը «Իրավական ակտերի մասին» (2002).
- **Պետրոսյան Գ.Վ.:** Աշխատանքային իրավունքի աստվածաշնչյան հիմունքները: Իրավագիտության հարցեր: Երևան, 2004, N 34:
- **Պետրոսյան Գ.Վ.:** Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային իրավունք: (Բուհական դասագիրք): Հատուկ մաս: ԵՊՀ.-Եր., «Հայրապետ» հրատ., 2015:

- Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական իրավունք: Երևանի պետ. համալս.-Եր., Երևանի համալս. հրատ., 2008.
- Հայաստանի Հանրապետության քրեական իրավունք: Հատուկ մաս. Երևանի պետ. համալս. - Եր., Երևանի համալս. հրատ., 2004.
- Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական իրավունք:-Երևանի պետ. համալս. Եր., Երևանի համալս. հրատ., 2003.
- Սովետական աշխատանքային իրավունք: Դասագիրք **Ա.Ս. Պաշկովի և Օ.Վ. Սմիրնովի խմբ.**, (թարգմ. Ռ. Գուլբանյանի և Գ. Ղարախանյանի). - Եր.: Երևանի համալս. հրատ., 1988.
- **Պետրոսյան Գ.Վ.:** Աշխատանքի իրավունքը որպես մարդու սոցիալ-տնտեսական իրավունք: Հայագիտակ: Երևան, 1997.
- ՀՀ Սահմանադրության մեկնաբանություններ: Ընդհանուր խմբ. Գ. Հարությունյանի և Ա. Վաղարշյանի: Եր., «Իրավունք», 2010.
- ՀՀ Սահմանադրական դատարանի՝ 2012 թվականի հուլիսի 18-ի «Քաղաքացի Գալուստ Շիրինյանի դիմումի հիման վրա ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի՝ ՀՀ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ գործով» թիվ ՍԴՈ-1038 որոշումը:

#### **Լրացուցիչ գրականություն**

- **Власов А. А.** Трудовое право: конспект лекции. - 3-е изд., испр. и доп.. - М.: Издательство Юрайт; ИД Юрайт, 2010.
- Большой юридический словарь (**под ред. А.В. Малько**). - Проспект, 2009.
- Трудовое право России. Учебник для вузов. Отв. реды **Р.З. Лившиц и Ю.П. Орловский**. М, ИНФРА.МНОРМА, 1998.

### ԹԵՄԱ 2. ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԱՂՔՅՈՒՐՆԵՐԸ

(դասախոսություն՝ 2, սեմինար՝ 1 ժամ)

1. Աշխատանքային իրավունքի աղբյուրների հասկացությունը, դասակարգումը և փոխհարաբերությունը:
2. ՀՀ Սահմանադրությունը որպես աշխատանքային իրավունքի աղբյուր:
3. ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրքը որպես աշխատանքային իրավունքի աղբյուր:
4. ՀՀ օրենքները որպես աշխատանքային իրավունքի աղբյուր:

5. ՀՀ այլ նորմատիվ իրավական ակտերը որպես աշխատանքային իրավունքի աղբյուր:
6. ՀՀ աշխատանքային օրենսդրության գործողությունը ժամանակի մեջ, տարածության վրա և ըստ անձանց շրջանակի:
7. Դատական պրակտիկան և աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորումը:  
1-7 հարցեր - անցկացվում է դասախոսություն, վերլուծվում են ՀՀ Սահմանադրական դատարանի և ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի որոշումներ

***Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնասիրական նյութեր***

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995).
- Մարդու իրավունքների համընդհանուր Հռչակագիր (1948).
- Տնտեսական, սոցիալական և մշակութային իրավունքների մասին միջազգային Դաշնագիր (1966).
- Վերանայված Եվրոպական սոցիալական խարտիան (1961).
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004).
- ՀՀ օրենքը «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրքը գործողության մեջ դնելու մասին» (2004).
- ՀՀ օրենքը «Հանրային ծառայության մասին» (2011).
- ՀՀ օրենքը «Ժամանակավոր անաշխատունակության և մայրության նպաստների մասին» (2010).
- ՀՀ օրենքը «Զբաղվածության մասին» (2013).
- ՀՀ օրենքը «Արհեստակցական միությունների մասին» (2000).
- ՀՀ օրենքը «Գործատուների միությունների մասին» (2007).
- ՀՀ օրենքը «Ամսական նվազագույն աշխատավարձի մասին» (2003).
- ՀՀ օրենքը «Իրավական ակտերի մասին» (2002).
- ՀՀ նախագահի 1996 թվականի մարտի 29-ի «Մայրության և մանկության պաշտպանության մասին» թիվ ՆՅ-590 հրամանագիրը.
- ՀՀ կառավարության 2006 թվականի մայիսի 11-ի «Աշխատանքային պարտականությունների կատարման հետ կապված խեղման, մասնագիտական հիվանդության կամ առողջությանը հասցված այլ վնասի դեպքում աշխատունակության կորստի աստիճանի սահմանման չափանիշները հաստատելու մասին» թիվ 619-Ն որոշումը.
- ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարի՝ 2011թ. ապրիլի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետության նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների ղեկավար և մանկավարժական կազմի

տարիֆատրակավորման բնութագրերը հաստատելու մասին» թիվ 416-Ն հրամանը:

- **Պետրոսյան Գ.Վ.** Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային իրավունք: (Բուհական դասագիրք): Հատուկ մաս: ԵՊՀ.-Եր., «Հայրապետ» հրատ., 2015:
- ՀՀ Սահմանադրության մեկնաբանություններ: Ընդհանուր խմբ. Գ. Հարությունյանի և Ա. Վաղարշյանի: Եր., «Իրավունք», 2010:
- Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական իրավունք: Երևանի պետ. համալս.-Եր., Երևանի համալս. հրատ., 2008.
- Հայաստանի Հանրապետության քրեական իրավունք: Հատուկ մաս. Երևանի պետ. համալս. - Եր., Երևանի համալս. հրատ., 2004.
- Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական իրավունք: Երևանի պետ. համալս. Եր., Երևանի համալս. հրատ., 2003.
- **Պետրոսյան Գ.Վ.** Հայաստանի Հանրապետության Աշխատանքային օրենսգիրքը (գիտահանրամատչելի վերլուծություն): Պետություն և իրավունք: Երևան, 2005., N 1 (27):
- **Պետրոսյան Գ.Վ.** Աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորումը Մխիթար Գոշի Դատաստանագրքում: Իրավագիտության հարցեր: Երևան, 2005, N 1:
- **Պետրոսյան Գ.Վ.** Աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորումը «Որոգայթ Փառաց»-ում: Իրավագիտության հարցեր: Երևան, 2005, N 2:

***Լրացուցիչ գրականություն***

- **Орловский Ю.П.** Новый этап реформирования трудового законодательства. Хозяйство и право. 2006, N 8.
- Комментарий к Трудовому кодексу Российской Федерации (новый). М.: Изд-во Эксмо, 2005.
- Большой юридический словарь (под ред. **А.В. Малько**). - Проспект, 2009.
- **Смоленский М. Б.** Трудовое право Российской Федерации: Учебник. М.Б Смоленский. - 3-е изд., испр и перераб. - Ростов н/Д: Феникс, 2009.
- Трудовое право России. Учебник для вузов. Отв. реды **Р.З. Лившиц и Ю.П. Орловский**. М, ИНФРА.МНОРМА, 1998.
- **Гусов К.Н., Толкунова В.Н.** Трудовое право России. Учебник. М: "Юрист". 1997.
- **Киселев И.Я.** Зарубежное трудовое право. Учебник для вузов. – М., Издательская группа НОРМА-ИНФРА . М, 1998.
- **Киселев И.Я.** Международный труд. Практическое пособие. М: "Юрист". 1997.

• Комментарий к Трудовому кодексу РФ / Отв. ред. Ю.П. Орловский. - 5-е изд., испр., доп. и перераб. - М.: КОНТРАКТ, ИНФРА-М, 2009.

### ՈՒՆՏԱՆՈՒՄ 3. ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍԿՁՐՈՒՆՔՆԵՐԸ

(դասախոսություն՝ 2, սեմինար՝ 1 ժամ)

1. Աշխատանքային իրավունքի սկզբունքների ընդհանուր բնութագիրը (հասկացությունը և դասակարգումը):
2. Ընդհանուր իրավական սկզբունքներն աշխատանքային իրավունքի ոլորտում:
3. Միջոցառումային իրավական սկզբունքներն աշխատանքային իրավունքի ոլորտում:
4. Աշխատանքային իրավունքի ճյուղային սկզբունքները:
5. Աշխատանքային իրավունքի ինստիտուտային սկզբունքները:

1-5 հարցեր - անցկացվում են դասախոսություններ, լուծվում են խնդիրներ

#### **Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնասիրական նյութեր**

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995).
- Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագիր (1948):
- Տնտեսական, սոցիալական և մշակութային իրավունքների մասին միջազգային Ղաշնագիր (1966):
- «Հարկադիր կամ պարտադիր աշխատանքի մասին» ընդունվել է 1930 թվականի հունիսի 28-ին, վավերացվել 2004 թվականի հոկտեմբերի 25-ին:
- «Հարկադիր աշխատանքի վերացման մասին» ընդունվել է 1957 թվականի հունիսի 25-ին, վավերացվել 2004 թվականի հոկտեմբերի 25-ին:
- «Աշխատանքների և զբաղմունքների բնագավառում խտրականության մասին» ընդունվել է 1958 թվականի հուլիսի 5-ին, վավերացվել 1993 թվականի դեկտեմբերի 21-ին:
- «Զբաղվածության բնագավառում քաղաքականության մասին» ընդունվել է 1964 թվականի հուլիսի 9-ին, վավերացվել 1993 թվականի դեկտեմբերի 21-ին:
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004).
- **Պետրոսյան Գ.Վ.** Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային իրավունք: (Բուհական դասագիրք): Հատուկ մաս: ԵՊՀ.-Եր., «Հայրապետ» հրատ., 2015:

- ՀՀ Սահմանադրության մեկնաբանություններ: Ընդհանուր խմբ. Գ. Հարությունյանի և Ա. Վաղարշյանի: Եր., «Իրավունք», 2010.
- **Բարսեղյան Տ.Կ.** Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական իրավունքը որպես իրավունքի ճյուղ: Դասախոսություններ, Երևան, 1998.
- **Պետրոսյան Գ.Վ.** ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի դրույթների կիրառումը աշխատանքային իրավահարաբերություններում (դասախոսության տեքստ): Երևան, 2000.
- **Պետրոսյան Գ.Վ.** Աշխատանքային իրավունքի ընդհանուր-իրավական և միջոցառումային սկզբունքները: Իրավագիտության հարցեր: Երևան, 2000, N 34:
- **Պետրոսյան Գ.Վ.** Ժամկետային աշխատանքային պայմանագրի իրավական բնութագիրը (համեմատական վերլուծություն): Իրավագիտության հարցեր: Երևան, 2003, N 1:
- **Պետրոսյան Գ.Վ.** Աշխատողի և գործատուի շահերի զուգակցումը ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքում: Իրավագիտության հարցեր: Երևան, 2007, N 1.
- ՀՀ Սահմանադրական դատարանի 2011 թվականի հոկտեմբերի 11-ի «ՀՀ Կառավարության դիմումի հիման վրա ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 11-րդ կետի և 114-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 5-րդ կետի՝ ՀՀ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ գործով» թիվ ՍԴՈ-991 որոշումը:

#### **Լրացուցիչ գրականություն**

- Комментарий к Трудовому кодексу РФ / Отв. ред. Ю.П. Орловский. - 5-е изд., испр., доп. и перераб. - М.: КОНТРАКТ, ИНФРА-М, 2009.
- Большой юридический словарь (под ред. А.В. Малько). - Проспект, 2009.
- **Смоленский М. Б.** Трудовое право Российской Федерации: Учебник. М.Б Смоленский. - 3-е изд., испр и перераб. - Ростов н/Д: Феникс, 2009.
- **Орловский Ю.П.** Новый этап реформирования трудового законодательства. Хозяйство и право. 2006, N 8.
- Комментарий к Трудовому кодексу Российской Федерации (новый). М.: Изд-во Эксмо, 2005.
- Трудовое право России. Учебник для вузов. Отв. реды **Р.З. Лившиц и Ю.П. Орловский**. М, ИНФРА.МНОРМА, 1998.

- **Гусов К.Н., Толкунова В.Н.** Трудовое право России. Учебник. М: "Юрист". 1997.
- **Абдулаев М.И.** Теория государства и права. 2-е изд., дополн. - М.: Финансовый контроль, 2004.

**ԹԵՄԱ 4. ԱՃԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԻՐԱՎԱՅԱԴՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ**

(դասախոսություն՝ 1 ժամ)

1. Աշխատանքային իրավահարաբերությունների հասկացությունը, կառուցվածքը և առանձնահատկությունները:
2. Աշխատանքային իրավահարաբերությունների ծագումը փոփոխումն ու դադարումը (իրավաբանական փաստեր):
3. Աշխատանքային իրավահարաբերությունների դասակարգումը:

1-3 հարցեր - անցկացվում են դասախոսություններ, վերլուծվում են ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի որոշումներ

***Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնասիրական նյութեր***

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995):
- «Իրավահավասարության մասին Կոնվենցիան (սոցիալական ապահովության ոլորտում)» ընդունվել է 1962 թվականի հունիսի 22-ին, վավերացվել 2005 թվականի հոկտեմբերի 3-ին:
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004):
- **Պետրոսյան Գ.Վ., Ա. Մ. Հայկյանց:** Աշխատանքային հարաբերությունները միջազգային մասնավոր իրավունքում: Պետություն և իրավունք, Երևան, 1998 թ., N 3:
- Սովետական աշխատանքային իրավունք: Դասագիրք Ա.Ս. Պաշկովի և Օ.Վ. Սմիրնովի խմբ., (թարգմ. Ռ. Գուլբանյանի և Գ. Ղարախանյանի). - Եր.: Երևանի համալս. հրատ., 1988:
- ՀՀ Սահմանադրական դատարանի՝ 2012 թվականի հուլիսի 18-ի «Քաղաքացի Գալուստ Շիրինյանի դիմումի հիման վրա ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի՝ ՀՀ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ գործով» թիվ ՍԴՈ-1038 որոշումը:

- ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2014թ. հուլիսի 18-ի «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 13-րդ և 265-րդ հոդվածների կիրառման վերաբերյալ» թիվ ԵԱԲԴ/0906/02/13 որոշումը:
- ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2014թ. հուլիսի 18-ի «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 38-րդ և 265-րդ հոդվածների, ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգրքի 331-րդ, 335-րդ, 337-րդ և 340-րդ հոդվածների կիրառման վերաբերյալ» թիվ ԵՇԴ/1879/02/11 որոշումը:
- ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2013թ. դեկտեմբերի 26-ի «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի կիրառման վերաբերյալ» թիվ ԵԿԴ/2998/02/12 որոշումը:
- ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2013թ. դեկտեմբերի 26-ի «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 38-րդ, 113-րդ, 123-րդ, 198-րդ, 220-րդ, 222-րդ, 223-րդ, 224-րդ, 226-րդ և 265-րդ հոդվածների կիրառման վերաբերյալ» թիվ ԵԱԲԴ/1066/02/11 որոշումը:
- ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2013թ. հոկտեմբերի 4-ի «ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգրքի 17-րդ, 1058-րդ, Աշխատանքային օրենսգրքի 213-րդ հոդվածի և ՀՀ Քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ և 53-րդ հոդվածների կիրառման վերաբերյալ» թիվ ԵԿԴ/2600/02/10 որոշումը:
- ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2012թ. դեկտեմբերի 25-ի «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 14-րդ և 102-րդ հոդվածների, ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ կետի, 298-րդ հոդվածի 1-ին կետի կիրառման վերաբերյալ» թիվ ԱՐԱԴ/0381 որոշումը:
- ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2008 թվականի մայիսի 23-ի «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 95 հոդվածի 1-ին մասի, 94 հոդվածի 1-ին կետի, 6 հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ պարբերության, 109 հոդվածի և Եվրոպական սոցիալական խարտիայի 24 հոդվածի 1-ին կետի կիրառման վերաբերյալ» N 3-322 (ՎԴ) քաղ. գործով որոշումը:
- ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2008 թվականի մայիսի 23-ի «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 95 հոդվածի 1-ին մասի, 94 հոդվածի 1-ին կետի, 109 հոդվածի և Եվրոպական սոցիալական խարտիայի 24 հոդվածի 1-ին կետի կիրառման վերաբերյալ» N 3-321 (ՎԴ) քաղ. գործով որոշումը:
- ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2008 թվականի հուլիսի 25-ի «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի 1-ին մասի կիրառման վերաբերյալ» N 3-483 (ՎԴ) քաղ. գործով որոշումը:

• ԶՅ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2011 թվականի հուլիսի 1-ի «ԶՅ Աշխատանքային օրենսգրքի 83-րդ, 85-րդ, 99-րդ, 102-րդ հոդվածների, ԶՅ Վարչական դատավարության օրենսգրքի 108-րդ հոդվածի, Վարչակա իրավախախտումների վերաբերյալ ԶՅ օրենսգրքի 169.5-րդ հոդվածի կիրառման վերաբերյալ» թիվ ՎԴ2/0090/05/10 որոշումը:

• ԶՅ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2007 թվականի դեկտեմբերի 25-ի «ԶՅ Աշխատանքային օրենսգրքի 6-րդ հոդվածի, ԶՅ քաղաքացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի, 298 հոդվածի 1-ին մասի, ԶՅ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 49 հոդվածի 1-ին մասի, 51-րդ հոդվածի և 53-րդ հոդվածի կիրառման վերաբերյալ» N 3-1848 (ՎԴ) քաղ. գործով որոշումը:

### **Լրացուցիչ գրականություն**

• **Орловский Ю.П.** Новый этап реформирования трудового законодательства. Хозяйство и право. 2006, N 8.

• Большой юридический словарь (под ред. **А.В. Малько**). - Проспект, 2009.

• **Орловский Ю.П.** Новый этап реформирования трудового законодательства. Хозяйство и право. 2006, N 8.

## **ԹԵՄԱ 5. ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏՆԵՐԸ**

(դասախոսություն՝ 1, սեմինար՝ 1 ժամ)

1. Աշխատանքային իրավունքի սուբյեկտների հասկացությունը և դասակարգումը:
2. Աշխատողը որպես աշխատանքային իրավունքի սուբյեկտ (իրավունակությունը, գործունակությունը, հիմնական իրավունքներն ու պարտականությունները):
3. Գործատուն որպես աշխատանքային իրավունքի սուբյեկտ (իրավունակությունը, գործունակությունը, հիմնական իրավունքներն ու պարտականությունները):
4. Գործատուի իրավասու անձի աշխատանքային-իրավական կարգավիճակը:
5. Աշխատողների և գործատուների ներկայացուցչական մարմինները որպես աշխատանքային իրավունքի սուբյեկտ:

6. Աշխատանքային իրավունքի այլ սուբյեկտները:

*1-6 հարցեր - անցկացվում են դասախոսություններ*

### **Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնասովանողականություն**

• ԶՅ Սահմանադրություն (1995):

• ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004):

• ԶՅ օրենքը «Գործատուների միությունների մասին» (2007):

• «Միավորման ազատության և կազմակերպվելու իրավունքի պաշտպանության մասին» ընդունվել է 1948 թվականի հուլիսի 9-ին, վավերացվել 2005 թվականի մարտի 22-ին:

• «Երեխայի աշխատանքի վատթարագույն ձևերի մասին» ընդունվել է 1999 թվականի հունիսի 17-ին, վավերացվել 2005 թվականի մարտի 22-ին:

• **Գ. Վ. Պետրոսյան:** Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային իրավունք: (Բուհական դասագիրք): Հատուկ մաս, (երկրորդ հրատարակություն), ԵՊՀ. – Եր.: «Հայրապետ» հրատ., 2015:

• ԶՅ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2006 թվականի սեպտեմբերի 28-ի «ԶՅ աշխատանքային օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 2-րդ մասի և «Աշխատանքի պետական տեսչության մասին» ԶՅ օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին մասի կիրառման վերաբերյալ» N 3-1387 (ՏԴ) քաղ. գործով որոշումը:

### **Լրացուցիչ գրականություն**

• **Киселев И.Я.** Зарубежное трудовое право. Учебник для вузов. – М., Издательская группа НОРМА-ИНФРА . М, 1998.

• Комментарий к Трудовому кодексу Российской Федерации (новый). М.: Изд-во Эксмо, 2005.

• **Власов А. А.** Трудовое право: конспект лекции. - 3-е изд., испр. и доп.. - М.: Издательство Юрайт; ИД Юрайт, 2010.

• Комментарий к Трудовому кодексу РФ / Отв. ред. **Ю.П. Орловский**. - 5-е изд., испр., доп. и перераб. - М.: КОНТРАКТ, ИНФРА-М, 2009.

• Трудовое право России. Учебник. Под ред. **А.С. Пашкова**. Спб., 1994.

## **ԹԵՄԱ 6. ԺԱՄԿԵՏՆԵՐԸ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՈՒ**

(դասախոսություն՝ 1 ժամ)

1. Ժամկետների հասկացությունը և տեսակները:
2. Ժամկետները հաշվարկելու կարգը:
3. Հայցային վաղեմության, դատավարաման և մարման ժամկետներ:

1-2 հարցեր - անցկացվում են դասախոսություններ,  
 3 հարցի վերաբերյալ - անցկացվում է դասախոսություն, լուծվում են խնդիրներ, վերլուծվում են ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի որոշումներ

***Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնաստանողական նյութեր***

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995):
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004).
- ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրք (1998).
- ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգիրք (1998).
- **Պետրոսյան Գ.Վ.:** Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային իրավունք: (Բուհական դասագիրք): Հատուկ մաս: ԵՊՀ.-Եր., «Հայրապետ» հրատ., 2015:
- ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2010թ. դեկտեմբերի 3-ի «ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 30-րդ և 265-րդ հոդվածների և ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 335-րդ հոդվածի կիրառման վերաբերյալ» թիվ ԼԴ/1071/02/09 որոշումը:
- ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2010 թվականի մարտի 12-ի «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 6-րդ, 95-րդ, 96-րդ և 109 հոդվածների, Եվրոպական սոցիալական խարտիայի 24 հոդվածի 24-րդ հոդվածի 1-ին կետի կիրառման վերաբերյալ» թիվ ԵԿԴ - 3756/02/08 որոշումը:
- ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2010 թվականի մարտի 12-ի «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 12-րդ, 170-րդ հոդվածների, «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրքը գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի կիրառման վերաբերյալ» թիվ ԵԿԴ - 0360/02/09 որոշումը:

***Լրացուցիչ գրականություն***

- Комментарий к Трудовому кодексу РФ / Отв. ред. Ю.П. Орловский. - 5-е изд., испр., доп. и перераб. - М.: КОНТРАКТ, ИНФРА-М, 2009.
- Комментарий к Трудовому кодексу Российской Федерации (новый). М.: Изд-во Эксмо, 2005.

**ԹԵՄԱ 7. ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԻՐԱՎԱՆԱՑՈՒՄԸ ԵՎ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ**

(դասախոսություն 1 ժամ)

1. Աշխատանքային իրավունքների և պարտականությունների իրականացման (կատարման) ընդհանուր պայմանները:
2. Աշխատանքային իրավունքների պաշտպանության եղանակները:

1-2 հարցեր - անցկացվում են դասախոսություններ, լուծվում են խնդիրներ, վերլուծվում են ՀՀ Սահմանադրական դատարանի որոշումներ

***Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնաստանողական նյութեր***

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995).
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004).
- ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրք (1998).
- ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգիրք (1998).
- **Պետրոսյան Գ.Վ.:** Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային իրավունք: (Բուհական դասագիրք): Հատուկ մաս: ԵՊՀ.-Եր., «Հայրապետ» հրատ., 2015:
- ՀՀ Սահմանադրության մեկնաբանություններ: Ընդհանուր խմբ. Գ. Հարությունյանի և Ա. Վաղարշյանի: Եր., «Իրավունք», 2010.
- **Բարսեղյան Տ.Կ.:** Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական իրավունքը որպես իրավունքի ճյուղ: Դասախոսություններ, Երևան, 1998.
- **Պետրոսյան Գ.Վ.:** Առանձին կատեգորիայի աշխատողների աշխատանքային իրավունքների պաշտպանությունը: Իրավագիտության հարցեր: Երևան, 1998, N 1.
- **Պետրոսյան Գ.Վ.:** ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի դրույթների կիրառումը աշխատանքային իրավահարաբերություններում (դասախոսության տեքստ): Երևան, 2000.
- ՀՀ Սահմանադրական դատարանի՝ 2010 թվականի հունիսի 1-ի «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 113 հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի և 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի՝ ՀՀ Սահմանադրությունը համապատասխանության հարցը որոշելու մասին» թիվ ՍԴԴ-891 որոշումը:
- ՀՀ Սահմանադրական դատարանի՝ 2009 թվականի փետրվարի 24-ի «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 113 հոդվածի 1-ին մասի 9-րդ կետի և 114 հոդվածի 4-րդ մասի 5-րդ կետի՝ ՀՀ Սահմանադրությանը



համապատասխանության հարցը որոշելու մասին» թիվ ՍԴՈ-792 որոշումը:

**Լրացուցիչ գրականություն**

- Большой юридический словарь (под ред. **А.В. Малько**). - Проспект, 2009.
- **Власов А. А.** Трудовое право: конспект лекции. - 3-е изд., испр. и доп.. - М.: Издательство Юрайт; ИД Юрайт, 2010.
- Комментарий к Трудовому кодексу РФ / Отв. ред. **Ю.П. Орловский**. - 5-е изд., испр., доп. и перераб. - М.: КОНТРАКТ, ИНФРА-М, 2009.
- **Орловский Ю.П.** Новый этап реформирования трудового законодательства. Хозяйство и право. 2006, N 8.
- Комментарий к Трудовому кодексу Российской Федерации (новый). М.: Изд-во Эксмо, 2005.
- Трудовое право России. Учебник. Под ред. **А.С. Пашкова**. Спб., 1994.

**ԲԱԺԻՆ ԵՐԿՐՈՐԴ  
ԿՈՒՆԵԿՏԻՎ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՀԱՐԱՔԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ**

**ԹԵՄԱ 8. ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԳՈՐԾՆԵԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՈԼՈՐՏՈՒՄ**

(դասախոսություն 1 ժամ)

1. Սոցիալական գործընկերության հասկացությունը և սկզբունքները:
2. Սոցիալական գործընկերության կողմերը, ձևերը և համակարգը:

1-2 հարցեր - անցկացվում են դասախոսություններ

**Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնասովանողական նյութեր**

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995).
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004).
- ՀՀ օրենքը «Գործատուների միությունների մասին» (2007).
- ՀՀ օրենքը «Արհեստակցական միությունների մասին» (2000):

**Լրացուցիչ գրականություն**

- Комментарий к Трудовому кодексу Российской Федерации (новый). М.: Изд-во Эксмо, 2005.
- **Киселев И.Я.** Зарубежное трудовое право. Учебник для вузов. – М., Издательская группа НОРМА-ИНФРА . М, 1998.
- **Акобов Д.** Трудовой кодекс и социальное назначение трудового право. Хозяйство и право. 2004, N 6.
- Комментарий к Трудовому кодексу РФ /Отв. ред. **Ю.П. Орловский**. - 5-е изд., испр., доп. и перераб./ - М.: КОНТРАКТ, ИНФРА-М, 2009.

**ԹԵՄԱ 9. ԿՈՒՆԵԿՏԻՎ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ**

(դասախոսություն` 2, սեմինար 1 ժամ)

1. Կոլեկտիվ պայմանագրի հասկացությունը և բովանդակությունը:
2. Կոլեկտիվ պայմանագրի տեսակները (մակարդակները):
3. Կոլեկտիվ պայմանագրի մշակումը և կնքումը:
4. Կոլեկտիվ պայմանագրի փոփոխումն ու դադարումը:

1-4 հարցեր - անցկացվում են դասախոսություններ, ուսանողները ծանոթացվում են կոլեկտիվ պայմանագրի բովանդակությանը

**Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնաօժանդակ նյութեր**

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995).
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004).
- Եռակողմ Համաձայնագիր

**Լրացուցիչ գրականություն**

- **Власов А. А.** Трудовое право: конспект лекции. - 3-е изд., испр. и доп.. - М.: Издательство Юрайт; ИД Юрайт, 2010.
- Комментарий к Трудовому кодексу РФ / Отв. ред. **Ю.П. Орловский.** - 5-е изд., испр., доп. и перераб. - М.: КОНТРАКТ, ИНФРА-М, 2009.
- Трудовое право России. Учебник. Под ред. **А.С. Пашкова.** Спб., 1994.

**ԹԵՄԱ 10. ԿՈԼԵԿՏԻՎ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՎԵՃԵՐ**

(դասախոսություն՝ 2, սեմինար 1 ժամ)

1. Կոլեկտիվ աշխատանքային վեճի հասկացությունը և տեսակները:
2. Կոլեկտիվ աշխատանքային վեճի քննարկման կարգը: Հաշտեցման հանձնաժողով:
3. Գործադուլի իրավունք: Իրականացման հիմքերը, կարգն ու պայմանները:
4. Անօրինական գործադուլը, դրա իրավական հետևանքները:

1 հարց - անցկացվում է դասախոսություն.

2-3-4 - անցկացվում է դասախոսություն, լուծվում են խնդիրներ

**Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնաօժանդակ նյութեր**

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995).
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004).
- **Գ. Վ. Պետրոսյան:** Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային իրավունք: (Բուհական դասագիրք): Հատուկ մաս, (Երկրորդ հրատարակություն), ԵՊՀ. – Եր.: «Հայրապետ» հրատ., 2015:

• **Պետրոսյան Գ.Վ.:** ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգրքի դրույթների կիրառումը աշխատանքային իրավահարաբերություններում (դասախոսության տեքստ): Երևան, 2000.

• ՀՀ Սահմանադրական դատարանի՝ 2007 թվականի փետրվարի 7-ի «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 73 հոդվածի և 75 հոդվածի 3-րդ մասի՝ ՀՀ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու մասին» թիվ ՍԴՈ-677 որոշումը::

**Լրացուցիչ գրականություն**

- **Смоленский М. Б.** Трудовое право Российской Федерации: Учебник. М.Б Смоленский. - 3-е изд., испр и перераб. - Ростов н/Д: Феникс, 2009.
- Комментарий к Трудовому кодексу Российской Федерации (новый). М.: Изд-во Эксмо, 2005.
- Трудовое право России. Учебник. Под ред. **А.С. Пашкова.** Спб., 1994.

**ԲԱԺԻՆ ԵՐՐՈՐԴ**

**ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ**

**ԹԵՄԱ 11. ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ**

(դասախոսություն՝ 4, սեմինար 2 ժամ)

1. Աշխատանքային պայմանագրի հասկացությունը և նշանակությունը:
2. Աշխատանքային պայմանագրի կողմերը և բովանդակությունը:
3. Աշխատող վարձելու ընդհանուր և հատուկ պահանջները:
4. Աշխատանքային պայմանագրի ձևը և կնքման կարգը:
5. Հրապարակային օֆերտայով աշխատանքային պայմանագիր: Պայմանագրի կնքումից խուսափելու իրավական հետևանքները:
6. Փորձաշրջանն աշխատանքի ընդունելիս:
7. Աշխատանքային պայմանագրի կնքումը ընտրություններում և (կամ) մրցույթում հաղթող ճանաչված անձի հետ:
8. Աշխատանքային պայմանագրի անվավերությունը և դրա իրավական հետևանքները:
9. Աշխատանքային պայմանագրի տեսակները: Ժամկետային աշխատանքային պայմանագիր:
10. Սեզոնային, ժամանակավոր և տնաշխատների աշխատանքը:
11. Համատեղությամբ աշխատանքի հասկացությունը, տեսակները, կատարման պայմանները:
12. Վարձու աշխատողի վերապատրաստումը (ուսման ֆինանսավորումը) և ատեստավորումը:

13. Աշխատանքային պայմանագրի (աշխատանքի պայմանների) փոփոխումը: Աշխատանքային պայմանագրով (աշխատանքի ընդունման անհատական իրավական ակտով) չնախատեսված աշխատանքների ներգրավելը:
14. Աշխատանքային իրավահարաբերությունների դադարման ընդհանուր բնութագիրը:
15. Պայմանագրի լուծումը կողմերի համաձայնությամբ:
16. Ժամկետային աշխատանքային պայմանագրի լուծումը:
17. Պայմանագրի լուծումը աշխատողի նախաձեռնությամբ:
18. Պայմանագրի լուծումը գործատուի նախաձեռնությամբ:
19. Երաշխիքներ հղի կանանց, մինչև մեկ տարեկան երեխա խնամող, աշխատունակությունը կորցրած և ներկայացուցչական մարմիններում ընտրված աշխատողների հետ աշխատանքային պայմանագիրը լուծելիս:
20. Զանգվածային ազատումների հիմքերն ու կարգը:
21. Աշխատանքային պայմանագրի լուծումը աշխատողների հաստիքները և (կամ) թվաքանակը կրճատելիս:
22. Աշխատանքային պայմանագրի դադարեցումը պայմանագրի կողմ չհանդիսացող անձանց նախաձեռնությամբ:
23. Աշխատանքային պայմանագրի (աշխատանքային հարաբերությունների) կասեցումը:
24. Արձակման նպաստ վճարելը, վերջնահաշվարկ կատարելը, պայմանագրի լուծման (աշխատանքային հարաբերությունների դադարեցման) ձևակերպումը:
25. Անօրինական ազատված անձանց փոխհատուցումը:

1-25 հարցեր - անցկացվում են դասախոսություններ, լուծվում են խնդիրներ, վերլուծվում են ՀՀՍահմանադրական դատարանի և ՀՀ Վճռաբեկ դատարանների որոշումները, կազմվում է փաստաթղթերի օրինակներ

**Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնասիրական նյութեր**

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995):
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004):
- «Հարկադիր կամ պարտադիր աշխատանքի մասին» ԱՄԿ Կոնվենցիան (ընդունվել է 1930 թվականի հունիսի 28-ին, վավերացվել 2004 թվականի հոկտեմբերի 25-ին):

- «Հարկադիր աշխատանքի վերացման մասին» ԱՄԿ Կոնվենցիան (ընդունվել է 1957 թվականի հունիսի 25-ին, վավերացվել 2004 թվականի հոկտեմբերի 25-ին):
- **Գ. Վ. Պետրոսյան:** Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային իրավունք: (Բուհական դասագիրք): Հատուկ մաս, (Երկրորդ հրատարակություն), ԵՊՀ. – Եր.: «Հայրապետ» հրատ., 2015:
- **Պետրոսյան Գ.Վ.:** ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգրքի դրույթների կիրառումը աշխատանքային իրավահարաբերություններում (դասախոսության տեքստ): Երևան, 2000.
- **Պետրոսյան Գ.Վ.:** Կենսաթոշակի տարիքը որպես աշխատանքային պայմանագրի լուծման հիմք: Երևան, 2008:
- **Պետրոսյան Գ.Վ.:** Ժամկետային աշխատանքային պայմանագրի իրավական բնութագիրը (համեմատական վերլուծություն): Իրավագիտության հարցեր: Երևան, 2003, N 1:
- ՀՀ Սահմանադրական դատարանի՝ 2012թ. հուլիսի 18-ի թիվ ՍԴՈ-1038 որոշումը «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի՝ ՀՀ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու մասին»:
- ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2009 թվականի դեկտեմբերի 4-ի «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի (113-րդ հոդված) «մասնագիտական պատրաստվածություն» և «որակավորում» հասկացությունների մեկնաբանման վերաբերյալ» թիվ ԵԱԲԴ - 2378/02/08 որոշումը:

**Լրացուցիչ գրականություն**

- **Власов А. А.** Трудовое право: конспект лекции. - 3-е изд., испр. и доп.. - М.: Издательство Юрайт; ИД Юрайт, 2010.
- Комментарий к Трудовому кодексу РФ / Отв. ред. **Ю.П. Орловский.** - 5-е изд., испр., доп. и перераб. - М.: КОНТРАКТ, ИНФРА-М, 2009.
- **Смоленский М. Б.** Трудовое право Российской Федерации: Учебник. М.Б Смоленский. - 3-е изд., испр и перераб. - Ростов н/Д: Феникс, 2009.
- Комментарий к Трудовому кодексу Российской Федерации (новый). М.: Изд-во Эксмо, 2005.

## ԹԵՄԱ 12. ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

(դասախոսություն՝ 1 ժամ)

1. Գործատուի պարտականությունները աշխատողի անձնական տվյալների պաշտպանության ոլորտում:
2. Աշխատողի իրավունքները իր անձնական տվյալների պաշտպանության ոլորտում:

1-2 հարցեր - անցկացվում են դասախոսություններ

### **Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնաստանողական նյութեր**

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995).
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004).
- ՀՀ օրենքը «Իրավական ակտերի մասին» (2002).
- ՀՀ օրենքը «Արհեստակցական միությունների մասին» (2000).
- ՀՀ օրենքը «Փաստաբանության մասին» (2006).
- ՀՀ օրենքը «Ոստիկանության մասին» (2001).
- ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգիրք (1998).
- «Աշխատողների անձնական տվյալների պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ:

### **Լրացուցիչ գրականություն**

- **Киселев И.Я.** Зарубежное трудовое право. Учебник для вузов. – М., Издательская группа НОРМА-ИНФРА . М, 1998.
- Комментарий к Трудовому кодексу РФ / Отв. ред. **Ю.П. Орловский**. - 5-е изд., испр., доп. и перераб. - М.: КОНТРАКТ, ИНФРА-М, 2009.
- **Смоленский М. Б.** Трудовое право Российской Федерации: Учебник. М.Б Смоленский. - 3-е изд., испр и перераб. - Ростов н/Д: Феникс, 2009.

## ԹԵՄԱ 13. ԱՇԽԱՏԱԺԱՄԱՆԱԿ

(դասախոսություն՝ 1, սեմինար 1 ժամ)

1. Աշխատաժամանակի հասկացությունը և կառուցվածքը:
2. Աշխատաժամանակի տեսակները. նորմալ, կրճատ և ոչ լրիվ աշխատաժամանակ:

3. Աշխատաժամանակի ռեժիմը. չնորմավորված աշխատաժամանակ, աշխատաժամանակի գումարային հաշվարկ:
4. Հերթափոխային և գիշերային աշխատանքի իրավական կարգավորումը:
5. Աշխատանքը հանգստյան, տոնական և հիշատակի՝ ոչ աշխատանքային օրերին:
6. Արտաժամյա աշխատանքի իրավական կարգավորումը:

1-6 հարցեր - անցկացվում են դասախոսություններ, կազմվում են փաստաթղթեր, լուծվում են խնդիրներ

### **Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնաստանողական նյութեր**

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995):
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004):
- ՀՀ Կառավարության 2005 թվականի օգոստոսի 25-ի «Աշխատաժամանակի հաշվարկի տեղեկագրի վարման կարգը և ձևը սահմանելու մասին» թիվ 1471-Ն որոշումը:
- ՀՀ Կառավարության 2005 թվականի օգոստոսի 11-ի «Առանձին կատեգորիայի աշխատողների՝ օրական 24 ժամ աշխատաժամանակի տևողությամբ պայմանավորված աշխատանքների ցանկը սահմանելու մասին» թիվ 1223-Ն որոշումը:
- **Պետրոսյան Գ.Վ.** Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային իրավունք: (Բուհական դասագիրք): Հատուկ մաս: ԵՊՀ.-եր., «Հայրապետ» հրատ., 2015:
- Աշխատաժամանակի հաշվարկի տեղեկագրի ձև.

### **Լրացուցիչ գրականություն**

- **Смоленский М. Б.** Трудовое право Российской Федерации: Учебник. М.Б Смоленский. - 3-е изд., испр и перераб. - Ростов н/Д: Феникс, 2009.
- Комментарий к Трудовому кодексу РФ / Отв. ред. **Ю.П. Орловский**. - 5-е изд., испр., доп. и перераб. - М.: КОНТРАКТ, ИНФРА-М, 2009.
- Комментарий к Трудовому кодексу Российской Федерации (новый). М.: Изд-во Эксмо, 2005.

## ԹԵՄԱ 14. ՀԱՆԳՍՏԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

(դասախոսություն՝ 1, սեմինար՝ 1 ժամ)

1. Հանգստի ժամանակի հասկացությունը և տեսակները:
2. Հանգստի ժամանակի տեսակները:
3. Ոչ աշխատանքային տոնական և հիշատակի օրերը ՀՀ-ում
4. Արձակուրդի հասկացությունը և տեսակները:
5. Ամենամյա արձակուրդ. տեսակները և տրամադրման կարգը:
6. Նպատակային արձակուրդներ (հղիության, ծննդաբերության, մինչև 3 տարեկան երեխայի խնամքի, ուսումնական, պետական կամ հասարակական պարտականություններ կատարելու և չվճարվող արձակուրդներ). տրամադրման հիմքերը, կարգն ու պայմանները:

1-4 հարցեր - անցկացվում են դասախոսություններ.

5-6 հարցեր - անցկացվում են դասախոսություններ, լուծվում են խնդիրներ

### **Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնասիրական նյութեր**

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995).
- Վերանայված Եվրոպական սոցիալական խարտիան (1961).
- «Ամենաբարձր հանգստի մասին (արդյունաբերության ոլորտում)» ընդունվել է 1921 թվականի նոյեմբերի 11-ին, վավերացվել 2005 թվականի հոկտեմբերի 3-ին.
- «Վճարովի արձակուրդների մասին» ընդունվել է 1970 թվականի հունիսի 24-ին, վավերացվել 2005 թվականի հոկտեմբերի 3-ին.
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004).
- ՀՀ Կառավարության 2005 թվականի օգոստոսի 11-ի «Ամենամյա լրացուցիչ արձակուրդի իրավունք ունեցող առանձին կատեգորիայի աշխատողների ցանկը, այդ արձակուրդի նվազագույն տևողությունը և տրամադրման կարգը հաստատելու մասին» N 1384-Ն որոշումը.
- **Գ. Վ. Պետրոսյան:** Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային իրավունք: (Բուհական դասագիրք): Հատուկ մաս, (երկրորդ հրատարակություն), ԵՊՀ. – Եր.: «Հայրապետ» հրատ., 2015:
- ՀՀ Սահմանադրության մեկնաբանություններ: Ընդհանուր խմբ. Գ. Հարությունյանի և Ա. Վաղարշյանի: Եր., «Իրավունք», 2010.

- ՀՀ Վճարելի դատարանի՝ 2010 թվականի փետրվարի 5-ի «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 158-րդ, 169-րդ և 170-րդ հոդվածների, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 47-րդ, 48-րդ, 51-րդ և 53-րդ հոդվածների կիրառման վերաբերյալ» թիվ ԵԿԴ - 3516/02/08 որոշումը:

### **Լրացուցիչ գրականություն**

- **Смоленский М. Б.** Трудовое право Российской Федерации: Учебник. М.Б Смоленский. - 3-е изд., испр и перераб. - Ростов н/Д: Феникс, 2009.
- Комментарий к Трудовому кодексу Российской Федерации (новый). М.: Изд-во Эксмо, 2005.
- **Тихомиров М.Ю.** Трудовые споры (контракты). Образцы документов, комментарий, нормативные акты. М. 1999.

## ԹԵՄԱ 15. ԱՇԽԱՏԱՎԱՐԶ

(դասախոսություն՝ 1, սեմինար՝ 1 ժամ)

1. Աշխատավարձի հասկացությունը և կարգավորման մեթոդները:
2. Աշխատավարձի համակարգերը, ձևը (վճարման միջոցը) և որոշման չափանիշները:
3. Աշխատավարձի վճարման պայմանները փոփոխելը:
4. Համատեղությամբ, հանգստյան օրերին, արտաժամյա, տոնական և հիշատակի՝ ոչ աշխատանքային օրերին կատարած աշխատանքի վարձատրությունը:
5. Աշխատանքի վարձատրությունը ոչ լրիվ, կրճատ աշխատաժամանակի, աշխատանքների ժամալի մեծացման, աշխատանքի նորմերը չկատարելու, խոտանի և պարապուրդի դեպքում:
6. Միջին աշխատավարձ:
7. Աշխատավարձի իրավական պաշտպանությունը (նվազագույն աշխատավարձ, պահումների սահմանափակումը):

1-7 հարցեր - անցկացվում են դասախոսություններ.

3-7 հարցեր - լուծվում են խնդիրներ, կազմվում են փաստաթղթեր

### **Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնասիրական նյութեր**

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995).
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004).

- ԶԳ օրենքը «ԶԳ օրենսդիր, գործադիր և դատական մարմինների ղեկավար աշխատողների պաշտոնային դրույքաչափերի մասին» (2002):
- «Հավասար վարձատրության մասին» ընդունվել է 1951 թվականի օգոստոսի 2ին, վավերացվել 1993 թվականի դեկտեմբերի 21-ին:
- «Նվազագույն աշխատավարձի սահմանման մասին» ընդունվել է 1970 թվականի հունիսի 22-ին, վավերացվել 2004 թվականի դեկտեմբերի 13-ին:
- «Աշխատավարձի պաշտպանության մասին» ընդունվել է 1949 թվականի հունիսի 1ին, վավերացվել 2004 թվականի հոկտեմբերի 25-ին:
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004):
- ԶԳ օրենքը «Ժամանակավոր անաշխատունակության և մայրության նպաստների մասին» (2010):
- ՀՀ Կառավարության 2015 թվականի հոկտեմբերի 22-ի՝ «Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմին չհամարվող բյուջետային հիմնարկների աշխատողներին բարձր լեռնային վայրերում ախատելու համար լրավճար վճարելու մասին» թիվ 1222-Ն որոշումը:
- ԶԳ Կառավարության 2005 թվականի դեկտեմբերի 29-ի որոշումը «Ծառայողական գործուղման մեկնած աշխատողների գործուղման ծախսերի հատուցման համար կատարվող վճարումների նվազագույն և առավելագույն չափերն ու վճարման կարգը սահմանելու մասին» թիվ 2335-Ն որոշումը:
- **Պետրոսյան Գ.Վ.** Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային իրավունք: (Բուհական դասագիրք): Հատուկ մաս: ԵՊՀ-Եր., «Հայրապետ» հրատ., 2015:
- ՀՀ Սահմանադրության մեկնաբանություններ: Ընդհանուր խմբ. Գ. Հարությունյանի և Ա. Վաղարշյանի: Եր., «Իրավունք», 2010.
- **Կիրակոսյան Գ. Ե., Ղուչյան Բ. Հ., Իշխանյան Ի. Տ.:** Տնտեսագիտական բացատրական բառարան: Եր., «Տնտեսագետ», 1999:
- ԶԳ Սահմանադրական դատարանի՝ 2012 թվականի սեպտեմբերի 19-ի «Քաղաքացի Արտակ Ղազարյանի դիմումի հիման վրա Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ԶԳ օրենսգրքի 169.8-րդ հոդվածի՝ ԶԳ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ գործով» թիվ ՍՊՈ-1048 որոշումը:

#### **Լրացուցիչ գրականություն**

- Комментарий к Трудовому кодексу РФ /Отв. ред. Ю.П. Орловский. - 5-е изд., испр., доп. и перераб/ . - М.: КОНТРАКТ, ИНФРА-М, 2009.

- **Смоленский М. Б.** Трудовое право Российской Федерации: Учебник. М.Б Смоленский. - 3-е изд., испр и перераб. - Ростов н/Д: Феникс, 2009.
- Комментарий к Трудовому кодексу Российской Федерации (новый). М.: Изд-во Эксмо, 2005.

#### **ԹԵՄԱ 16. ԵՐԱՇԽԻՔՆԵՐ ԵՎ ՓՈԽՉԱՏՈՒՑՈՒՄՆԵՐ**

(դասախոսություն՝ 1, սեմինար՝ 1 ժամ)

1. Երաշխիքների հասկացությունը և տեսակները:
2. Փոխհատուցումների հասկացությունը և տեսակները:

1-2 հարցեր - անցկացվում է դասախոսություն և գործնական պարապմունք

#### **Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնաօժանդակ նյութեր**

- ԶԳ Սահմանադրություն (1995):
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004):

#### **Լրացուցիչ գրականություն**

- **Смоленский М. Б.** Трудовое право Российской Федерации: Учебник. М.Б Смоленский. - 3-е изд., испр и перераб. - Ростов н/Д: Феникс, 2009.
- **Абдулаев М.И.** Теория государства и права. 2-е изд., дополн. - М.: Финансовый контроль, 2004.
- **Власов А. А.** Трудовое право: конспект лекции. - 3-е изд., испр. и доп.. - М.: Издательство Юрайт; ИД Юрайт, 2010.
- Комментарий к Трудовому кодексу Российской Федерации (новый). М.: Изд-во Эксмо, 2005.

#### **ԹԵՄԱ 17. ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԿԱՐԳԱՊԱՂՈՒԹՅՈՒՆ**

(դասախոսություն՝ 1, սեմինար՝ 1 ժամ)

1. Աշխատանքային կարգապահության հասկացությունը և անրապնդման մեթոդները:
2. Ներքին կարգապահական կանոններ:
3. Աշխատողներին խրախուսելու հիմքերն ու միջոցները:

4. Աշխատողների կարգապահական պատասխանատվության հիմքերը. կարգապահական զանցանքներ:
5. Կարգապահական տույժի միջոցները, կիրառման կարգը և բողոքարկումը:
6. Կարգապահական տույժերի գործողության ժամկետը: Տույժը մարելը և վերացնելը:

1-6 հարցեր - անցկացվում են դասախոսություններ.

2 հարց - ուսանողները ծանոթացվում են փաստաթղթի բովանդակությանը.

3-6 հարցեր - լուծվում են խնդիրներ, կազմվում են փաստաթղթեր, վերլուծվում են ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի որոշումներ.

***Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնասանողական նյութեր***

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995).
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004).
- ՀՀ օրենքը «Իրավական ակտերի մասին» (2002).
- Ներքին կարգապահական կնոնների նմուշային օրինակ.
- **Գ. Վ. Պետրոսյան:** Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային իրավունք: (Բուհական դասագիրք): Հատուկ մաս, (երկրորդ հրատարակություն), ԵՊՀ. – Եր.: «Հայրապետ» հրատ., 2015:
- ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2013 թվականի դեկտեմբերի 26-ի «ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի կիրառման վերաբերյալ» թիվ ԵԿԴ /2998/02/12 որոշումը:

***Լրացուցիչ գրականություն***

- **Власов А. А.** Трудовое право: конспект лекции. - 3-е изд., испр. и доп.. - М.: Издательство Юрайт; ИД Юрайт, 2010.
- Комментарий к Трудовому кодексу Российской Федерации (новый). М.: Изд-во Эксмо, 2005.
- **Смоленский М. Б.** Трудовое право Российской Федерации: Учебник. М.Б Смоленский. - 3-е изд., испр и перераб. - Ростов н/Д: Феникс, 2009.
- Комментарий к Трудовому кодексу РФ / Отв. ред. **Ю.П. Орловский.** - 5-е изд., испр., доп. и перераб. - М.: КОНТРАКТ, ИНФРА-М, 2009.

**ԹԵՄԱ 18. ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ**

(դասախոսություն՝ 1, սեմինար՝ 1 ժամ)

1. Աշխատանքային պայմանագրի կողմերի նյութական պատասխանատվության ընդհանուր բնութագիրը:
2. Աշխատողի պատճառած վնասի հատուցումը: Վնասի չափը որոշելը:
3. Աշխատողի գույքին պատճառած վնասը հատուցելը:
4. Աշխատողի կյանքին պատճառած վնասը հատուցելը:
5. Աշխատողի առողջությանը պատճառած վնասը հատուցելը:
6. Վնասի հատուցումը գործատուի վերականգնակերպման կամ լուծարման դեպքում:

1-6 հարցեր - անցկացվում է դասախոսություն,

5-6 հարցեր - լուծվում են խնդիրներ, կազմվում են փաստաթղթեր, վերլուծվում են ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի որոշումներ

***Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնասանողական նյութեր***

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995).
- «Աշխատանքային պարտականությունների կատարման հետ կապված խեղումով, մասնագիտական հիվանդությամբ կամ առողջության այլ վնասումով աշխատողներին պատճառված վնասի փոխհատուցման իրավունքների փոխադարձ ձանաչման մասին» 1994 թվականի սեպտեմբերի 9-ին Մոսկվայում ԱՊՀ անդամ պետությունների կառավարությունների ղեկավարների ստորագրած համաձայնագիրը.
- ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրք (1998).
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004).
- «Կյանքին կամ առողջությանը պատճառված վնասի համար՝ սահմանված կարգով պատասխանատու ձանաչված իրավաբանական անձի լուծարման կամ սնանկ ձանաչվելու դեպքում համապատասխան վճարների կապիտալացման և դրանք տուժողին վճարելու կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ Կառավարության 2009 թ. հուլիսի 23-ի թիվ 914-Ն որոշումը.

***Լրացուցիչ գրականություն***

• **Власов А. А.** Трудовое право: конспект лекции. - 3-е изд., испр. и доп.. - М.: Издательство Юрайт; ИД Юрайт, 2010.

• Комментарий к Трудовому кодексу Российской Федерации (новый). М.: Изд-во Эксмо, 2005.

• Комментарий к Трудовому кодексу РФ /Отв. ред. **Ю.П. Орловский.** - 5-е изд., испр., доп. и перераб/. - М.: КОНТРАКТ, ИНФРА-М, 2009.

### **ԹԵՄԱ 19. ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ**

(դասախոսություն` 1, սեմինար` 1 ժամ)

1. Աշխատանքի պաշտպանության հասկացությունը:
2. Աշխատանքի պաշտպանության կանխարգելիչ և վերականգնողական միջոցառումները:
3. Անչափահասների, կանանց և հաշմանդամություն ունեցող անձանց աշխատանքի պաշտպանության առանձնահատկությունները:

1-3 հարցեր - անցկացվում է դասախոսություն, ուծվում են խնդիրներ, կազմվում են փաստաթղթեր, վերլուծվում են ՀՀ Առողջապահական պետական տեսչության վարչական վարույթի նյութեր

#### **Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնասիրական նյութեր**

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995).
- Երեխայի աշխատանքի վատթարագույն ձևերի մասին ՍԱԿ-ի կոնվենցիան (1999).
- Վերանայված Եվրոպական սոցիալական խարտիան (1996).
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004).
- ՀՀ կառավարության 2003 թվականի մարտի 27-ի «Առողջական վիճակի պարտադիր նախնական (աշխատանքի ընդունվելիս) և պարբերական բժշկական զննության կարգը, գործունեության ոլորտների, որոնցում զբաղված անձինք ենթակա են առողջական վիճակի պարտադիր բժշկական զննության, և բժշկական զննության ծավալի ու հաճախականությունների ցանկը, անձնական սանիտարական (բժշկական) գրքույկի, բժշկական զննության ենթակա անձանց անվանացանկը, անձին ժամանակավորապես աշխատանքի չթույլատրելու մասին որոշման ձևերը հաստատելու մասին» N 347-Ն որոշումը:

### **Լրացուցիչ գրականություն**

• **Власов А. А.** Трудовое право: конспект лекции. - 3-е изд., испр. и доп.. - М.: Издательство Юрайт; ИД Юрайт, 2010.

• **Смоленский М. Б.** Трудовое право Российской Федерации: Учебник. М.Б Смоленский. - 3-е изд., испр и перераб. - Ростов н/Д: Феникс, 2009.

• Комментарий к Трудовому кодексу РФ / Отв. ред. **Ю.П. Орловский.** - 5-е изд., испр., доп. и перераб. - М.: КОНТРАКТ, ИНФРА-М, 2009.

• Комментарий к Трудовому кодексу Российской Федерации (новый). М.: Изд-во Эксмо, 2005.

• **Киселев И.Я.** Зарубежное трудовое право. Учебник для вузов. – М., Издательская группа НОРМА-ИНФРА . М, 1998.

### **ԹԵՄԱ 20. ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՎԵՃԵՐ**

(դասախոսություն` 2, սեմինար` 2 ժամ)

1. Աշխատանքային վեճերի հասկացությունը և տեսակները:
2. Աշխատանքային վեճերի քննարկման կարգը: Դատական ակտերի հարկադիր կատարումը:

1-2 հարցեր - անցկացվում է դասախոսություն, 2 հարց - լուծվում են խնդիրներ, կազմվում են փաստաթղթեր, վերլուծվում են ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի որոշումներ

#### **Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնասիրական նյութեր**

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995).
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004).
- ՀՀ օրենքը «Դատական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» (1998).
- **Պետրոսյան Գ.Վ.:** Աշխատանքից անօրինական ազատված անձանց պատշաճ փոխհատուցման սկզբունքի իրացումը ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքում: Եր., Դատական իշխանություն, 2012, նո. 1:
- **Պետրոսյան Ռ.Գ.:** Հայաստանի քաղաքացիական դատավարություն (իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆ. Գ. Հ. Ղարախանյանի խմբագրությամբ): - Երկրորդ հրատարակություն - Եր., Երևանի համալսարանի հրատ., 2003.
- ՀՀ Սահմանադրական դատարանի` 2010 թվականի հուլիսի 7-ի «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասի` ՀՀ



Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ գործով» թիվ ՍԴՈ-902 որոշումը:

• ՀՀ Սահմանադրական դատարանի՝ 2010 թվականի հունիսի 15-ի «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 221-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետի և ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 221-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի՝ ՀՀ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ գործով» թիվ ՍԴՈ-896 որոշումը:

• ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2013թ. հուլիսի 4-ի «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ և ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 264-րդ հոդվածի կիրառման վերաբերյալ» թիվ ՎԴ/2087/05/12 որոշումը:

• ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2011 թվականի մայիսի 27-ի «ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասի կիրառման վերաբերյալ» թիվ ՎԴ /0570/02/09 որոշումը:

#### ***Լրացուցիչ գրականություն***

- **Киселев И.Я.** Международный труд. Практическое пособие. М: "Юрист". 1997.
- **Киселев И.Я.** Зарубежное трудовое право. Учебник для вузов. – М., Издательская группа НОРМА-ИНФРА . М, 1998.
- Комментарий к Трудовому кодексу Российской Федерации (новый). М.: Изд-во Эксмо, 2005.
- **Тихомиров М.Ю.** Трудовые споры (контракты). Образцы документов, комментарий, нормативные акты. М. 1999.
- **Власов А. А.** Трудовое право: конспект лекции. - 3-е изд., испр. и доп.. - М.: Издательство Юрайт; ИД Юрайт, 2010.

#### **ԹԵՄԱ 21. ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՂՊԱՆՍԱՆ ԵՎԱՏԱՍՐ**

(դասախոսություն՝ 1, սեմինար՝ 1 ժամ)

1. Աշխատանքային օրենսդրության պահպանման նկատմամբ հսկողության և վերահսկողության հասկացությունը և նշանակությունը:
2. Աշխատանքային օրենսդրության պահպանման նկատմամբ հսկողության և վերահսկողության տեսակները:

1-2 հարցեր - անցկացվում է դասախոսություն, լուծվում են խնդիրներ, կազմվում են փաստաթղթեր, վերլուծվում են ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի որոշումներ

#### ***Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնաստանողակ նյութեր***

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995).
- «Արդյունաբերությունում և առևտրում աշխատանքի տեսչության մասին» ընդունվել է 1947 թվականի հուլիսի 11-ին, վավերացվել 2004 թվականի հոկտեմբերի 25-ին.
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրք (2004):ՀՀ օրենքը «Իրավական ակտերի մասին» (2002).
- ՀՀ օրենքը «ՀՀ-ում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» (2000).
- ՀՀ օրենքը «Արհեստակցական միությունների մասին» (2000).
- **Պետրոսյան Գ.Վ.** Հսկողությունը և վերահսկողությունը աշխատանքային օրենսդրության պահպանման նկատմամբ: Դատական Իշխանություն, Երևան, 2012թ., N 1-2:
- Ստուգման հանձնարարագրի նմուշային օրինակ, Ստուգման ակտի նմուշային օրինակ, վարչական գործի արձանագրության նմուշային օրինակ, ստուգման արդյունքում ընդունվող Վարչական ակտի նմուշային օրինակ

#### ***Լրացուցիչ գրականություն***

- Комментарий к Трудовому кодексу РФ /Отв. ред. **Ю.П. Орловский**. - 5-е изд., испр., доп. и перераб/. - М.: КОНТРАКТ, ИНФРА-М, 2009.
- **Смоленский М. Б.** Трудовое право Российской Федерации: Учебник. М.Б Смоленский. - 3-е изд., испр и перераб. - Ростов н/Д: Феникс, 2009.
- Комментарий к Трудовому кодексу Российской Федерации (новый). М.: Изд-во Эксмо, 2005.
- **Киселев И.Я.** Международный труд. Практическое пособие. М: "Юрист". 1997.

**ԹԵՄԱ 22. ԳՈՐԾԱՏՈՒՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ ԽԱՒՏՄԱՆ ՀԱՄԱՐ**

(դասախոսություն՝ 2, սեմինար՝ 1 ժամ)

1. Աշխատանքային իրավունքում իրավական պատասխանատվության ընդհանուր բնութագիրը:
2. Նյութական պատասխանատվությունը:
3. Վարչական պատասխանատվությունը:
4. Քրեական պատասխանատվությունը:

1-4 հարցեր - անցկացվում է դասախոսություն,  
2-4 հարցեր - լուծվում են խնդիրներ, կազմվում են փաստաթղթեր, վերլուծվում են ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի որոշումներ

***Իրավական ակտեր, պարտադիր գրականություն և ուսումնաօժանդակ նյութեր***

- ՀՀ Սահմանադրություն (1995).
- ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք (2004).
- ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգիրք (1998).
- ՀՀ օրենքը «Իրավական ակտերի մասին» (2002).
- ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2012թ. հունիսի 29-ի՝ թիվ ՍԴ/0269/02/10 որոշումը «ՀՀ քաղ. օր. 1078-րդ, 1079-րդ և 1085-րդ հոդվածների կիրառման վերաբերյալ»:
- **Գ. Վ. Պետրոսյան:** Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային իրավունք: (Բուհական դասագիրք): Հատուկ մաս, (Երկրորդ հրատարակություն), ԵՊՀ. – Եր.: «Հայրապետ» հրատ., 2015:
- 50 հարցուպատասխան աշխատանքային իրավունքի շուրջ: Սասնազիտական խմբագիր դոց., ի.գ.թ. Գ. Պետրոսյան: Երևան, 2013:
- **Գ. Վ. Պետրոսյան:** Աշխատանքից անօրինական ազատված անձանց պատշաճ փոխհատուցման սկզբունքի իրացումը ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքում: ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի պրոֆեսորադասախոսական կազմի գիտաժողովի նյութերի ժողովածու: ԵՊՀ., Գլխ. խմբ. **Գ. Ս. Ղազինյան.** -Եր.: ԵՊՀ, 2012:
- **Պետրոսյան Գ.Վ.:** Բաժնետիրական ընկերության տնօրենի աշխատանքի իրավունքի պաշտպանությունը իրավական հակասությունների

խաչմերուկում: «Գործք», Իրավատեղեկատվական ամսագիր, Երևան, 2010թ., N 2:

- **Պետրոսյան Գ.Վ.:** Ձեռնարկության ղեկավարի կարգապահական պատասխանատվությունը: Իրավագիտության հարցեր, Երևան, 1998 թ., N 3:
- **Պետրոսյան Գ.Վ.:** Աշխատանքային օրենսդրության խախտման բնութագիրը: Բանբեր Երևանի համալսարանի, Երևան, 1997թ., N 3:

***Լրացուցիչ գրականություն***

- Комментарий к Трудовому кодексу РФ /Отв. ред. **Ю.П. Орловский.** - 5-е изд., испр., доп. и перераб/ . - М.: КОНТРАКТ, ИНФРА-М, 2009.
- **Смоленский М. Б.** Трудовое право Российской Федерации: Учебник. М.Б Смоленский. - 3-е изд., испр и перераб. - Ростов н/Д: Феникс, 2009.
- **Киселев И.Я.** Зарубежное трудовое право. Учебник для вузов. – М., Издательская группа НОРМА-ИНФРА . М, 1998.